

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-15231969
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Mart 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KUBURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET EMİN EKMEKÇİ
TBMM 7/36885 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/36885
GK 52

SORULAR

Türkiye'nin, 2026 yılında düzenlenecek olan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansı'nın (COP31) ev sahipliğini üstleneceği kamuoyuna açıklanmıştır. Söz konusu zirve, Türkiye'nin uluslararası çevre diplomasisindeki rolü açısından bir dönüm noktası olarak değerlendirilmekte ancak aynı zamanda iklim kriziyle mücadeledeki taahhütlerinin ve uygulamalarının bütüncül bir şekilde sorgulanmasını da beraberinde getirmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye'nin ev sahibi ülke olarak COP31'e hazırlık süreci sadece organizasyonel yönüyle değil; aynı zamanda seragazi emisyon azaltım hedefleri (NDC), Ulusal Emisyon Ticaret Sistemi (ETS), iklim finansmanı, adaptasyon stratejileri, yerel yönetim ve sivil toplum katılımı, iklim adaleti ve şeffaflık gibi alanlarda gösterdiği performans ile değerlendirilecektir. Türkiye'nin güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanı'nı (NDC) UNFCCC'ye sunmuş olmasına rağmen bu belgenin içeriği kamuoyuyla yeterince açık, anlaşılır ve sektörel düzeyde paylaşılmamış; uygulama planları, finansman stratejileri ve izleme mekanizmalarıyla desteklenmemiştir. Temmuz 2025'te yürürlüğe giren İklim Kanunu, uzun süredir gündemde olan Ulusal Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) için yasal zemin hazırlamış olsa da sistemin tam olarak uygulanması henüz sağlanmamıştır. Ticaretin ne zaman başlayacağına ilişkin net bir tarih kamuoyuna ilan edilmemiştir. Pilot uygulamaların 2026'da başlayacağı belirtilmiş, birçok sektörde kapasite geliştirme faaliyetlerinin hâlâ sürdüğü belirtilmektedir. Öte yandan, ETS ile ilişkili olacak izleme, raporlama ve doğrulama (MRV) sistemlerinin nasıl çalışacağı, hangi sektörleri kapsayacağı, karbon tahsisatlarının nasıl belirleneceği gibi kritik unsurlar konusunda da açık bilgi paylaşımı yapılmamıştır.

Hazırlık sürecinde yerel yönetimlerin, akademik kurumların ve sivil toplum örgütlerinin dışlandığına dair eleştiriler artmaktadır. Zirvenin yapılacağı şehir, altyapı yatırımları, hazırlık bütçesi ve müzakere pozisyonlarına ilişkin belirsizlikler sürmektedir. Uluslararası iklim zirvelerine ev sahipliği yapan ülkelerde organizasyonun şeffaflığı ve yerel düzeyde kapsayıcılığı öncelikli bir politika olarak yürütülmektedir. Türkiye'nin COP31 ev sahipliği sürecini sadece "prestij unsuru" değil, iklim eyleminin ulusal ve yerel düzeyde güçlendirilmesine yönelik bir fırsat olarak değerlendirmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1-Türkiye'nin güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanı (NDC), UNFCCC'ye sunulmuş olmasına rağmen bu belgenin kamuoyuna açık ve anlaşılır bir şekilde sunulmamasının gerekçesi nedir? Söz konusu belgenin Türkçe versiyonu kamuoyuyla ne zaman paylaşılacaktır?

2-Güncellenmiş NDC'de yer alan sektör bazlı seragazi azaltım hedefleri nelerdir? Bu hedeflere ulaşmak için belirlenen uygulama planları, sektörel yol haritaları ve finansman stratejileri ne zaman yayımlanacaktır?

3-Temmuz 2025'te yürürlüğe giren İklim Kanunu doğrultusunda oluşturulan Ulusal Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) hangi takvime göre uygulanacaktır? ETS'nin yürürlüğe giriş tarihi nedir? Pilot uygulamaların kapsamı ve süresi nedir?

4-ETS ile bağlantılı olarak yürütülmesi gereken izleme, raporlama ve doğrulama (MRV) sistemi

hangi sektörleri kapsamaktadır? MRV sisteminin alt yapısı hazır mı, kapasite geliştirme çalışmaları hangi düzeydedir?

5-COP31'in Türkiye'de düzenlenecek olması çerçevesinde, ev sahibi ülke olarak hazırlanan kurumsal yol haritası ve ev sahipliği strateji belgesi mevcut mudur? Bu belgeler kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?

6-COP31 kapsamında ev sahipliği yapacak şehrin seçimi hangi kriterlere göre yapılmıştır? Seçilen şehirde yapılan altyapı çalışmaları, iklim dostu ulaşım planları ve lojistik hazırlıklar nelerdir?

7-Yerel yönetimlerin, akademik kurumların ve sivil toplum örgütlerinin COP31 sürecine dahil edilmemesine dair eleştiriler hakkında Bakanlık nasıl bir açıklama yapmaktadır? Katılım mekanizmalarının geliştirilmesi yönünde bir adım atılacak mıdır?

8-İklim adaleti, toplumsal cinsiyet eşitliği, kırılgan grupların temsili ve bölgedeki vatandaşların sürece dahil edilmesi yönünde nasıl bir kapsayıcılık politikası izlenmektedir?

9-COP31 süreci kapsamında Türkiye'nin uluslararası iklim finansmanından yararlanmak için yürüttüğü diplomatik girişimler nelerdir?

10-Türkiye'nin emisyon azaltım, adaptasyon, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme taahhütlerinin COP31'e kadar güçlendirilmesi yönünde yeni bir güncelleme planlanmakta mıdır?

11-Bakanlık, COP31'in Türkiye'de gerçekleştirilmesini bir vitrin başarısı olmanın ötesinde, ulusal iklim politikasının şeffaflaşması ve hızlandırılması yönünde nasıl bir fırsata çevirmeyi planlamaktadır?

CEVAP

1-Türkiye'nin 2. Ulusal Katkı Beyanı (NDC 3.0), 9 Kasım 2025 tarihinde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) Sekretaryasına sunulmuştur. Türkçe versiyonu eş zamanlı olarak İklim Değişikliği Başkanlığı'nın resmi internet sitesinde uluslararası bildirimler başlığı altında yayımlanmıştır.

2-Ulusal Katkı Beyanları Paris Anlaşması çerçevesin tanımlanmış olup, Anlaşma kapsamında alınan 4/CMA.1 Karar doğrultusunda hazırlanmaktadır. Türkiye Ulusal Katkı Beyanı'nı söz konusu Karar'da yer alan kriterlere uygun olacak şekilde hazırlamıştır. Bu bağlamda İkinci Ulusal Katkı Beyanı (NDC 3.0), sektör bazında sayısal alt hedefler tanımlamak yerine, ekonomi geneline yönelik mutlak bir azaltım hedefini esas almakta; sektörler itibarıyla ise bu hedefe ulaşılmasını sağlayacak politik yönelimler, dönüşüm alanları ve uygulama çerçevesini ortaya koymaktadır. 2035 yılı için 2018 referans senaryosuna göre 466 Mt CO₂ eşd. toplam azaltım ve 643 Mt CO₂ eşd. emisyon üst sınırı belirlenmiş olup sektörel katkılar ise ilgili strateji belgeleri, eylem planları ve yol haritaları aracılığıyla tanımlanmıştır. 2024-2030 yıllarını kapsayan İklim Değişikliği Azaltım ve Uyum Stratejileri ile Eylem Planları hazırlanmış ve 2024 yılında uygulamaya konulmuştur. Bu strateji ve eylem planları İkinci Ulusal Katkı Beyanı (NDC 3.0) çerçevesinde 2026 yılı içerisinde güncellenecektir.

3-İklim Kanunu'nun Temmuz 2025'te yürürlüğe girmesiyle birlikte Türkiye'de Emisyon Ticaret Sistemi'nin kurulmasına yönelik yasal çerçeve tamamlanmıştır. Bu kapsamda Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi(TR ETS)'ne ilişkin taslak yönetmelik 22 Temmuz'da görüşe açılmıştır. Gelen görüşler çerçevesinde son çalışmalar yapılmakta olup; 2026 ve 2027 yılı emisyonlarının pilot uygulama dönemi kapsamında olması planlanmaktadır. Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte pilot döneme ilişkin takvim yayımlanmış olacaktır.

4-İklim Kanunu'nun 9. maddesinin 6. fıkrasında, Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) kapsamında ücretsiz tahsisatların, tarihsel emisyon verileri veya kıyaslama (benchmark) değerleri esas alınarak sağlanabileceği hükme bağlanmıştır.

17 Mayıs 2014 tarihli ve 29003 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik" kapsamında, 2015 yılından itibaren elektrik, kok, amonyak, soda külü ve sodyum bikarbonat, metal üretimi, birincil ve ikincil alüminyum, demir dışı metaller, hidrojen ve sentez gazı, alçı taşı, karbon siyahı, klinker, pik demir ve çelik, rafineri, seramik ürünleri, kireç, kâğıt ve selüloz, mineral elyaf yalıtım malzemeleri, büyük hacimli organik kimyasallar, demir içeren metaller, kimya ve cam ürünleri üretimi ile yakıtların yanması faaliyetlerini yürüten yaklaşık 800 tesisten kaynaklanan sera gazı emisyonları tesis bazında izlenmektedir. Başka bir ifadeyle, yüksek emisyon hacmine sahip sanayi tesislerinin neredeyse tamamı izleme kapsamına alınmıştır. Bu tesislere ait doğrulanmış sera gazı emisyonları, Türkiye'nin toplam sera gazı emisyonlarının yaklaşık %50'sini oluşturmaktadır. Toplanan bu veriler, Emisyon Ticaret Sisteminin (ETS) temel altyapısını oluşturmaktadır. Pilot dönemde ETS'nin, Kategori B ve Kategori C kapsamındaki tesisleri içermesi planlanmaktadır.

5-Bakanlığımız, COP31'in Başkanı ve ev sahibi ülkesi olan Ülkemiz için konferansın planlama ve hazırlık süreçlerini ilgili kurumlarla koordinasyon içerisinde yürütmektedir. Bu kapsamda, çevresel sürdürülebilirlik yaklaşımı çerçevesinde; organizasyonun karbon ayak izinin yönetimi, atık yönetimi, sürdürülebilir lojistik ve uygulama esaslarını içeren kurumsal bir yol haritası ve ev sahipliği stratejisi hazırlık aşamasındadır.

6-COP31'e ev sahipliği yapacak şehrin belirlenmesinde, Birleşmiş Milletler iklim konferanslarının yüksek katımlı ve çok paydaşlı yapısından kaynaklanan teknik ve operasyonel gereklilikler esas alınmıştır. Bu çerçevede; yüz bin kişi ve üzeri katılımcıya aynı anda hizmet verebilecek ölçekte toplantı ve konferans altyapısının mevcudiyeti, büyük ölçekli ve uluslararası organizasyonları yürütme tecrübesi, güçlü bir kentsel ulaşım ağı, hava yolu ile uluslararası erişilebilirlik ve havalimanı kapasitesi temel değerlendirme başlıkları olarak ele alınmıştır. Ayrıca geçmiş COP ev sahipliği deneyimlerinden edinilen dersler doğrultusunda, konaklama imkânları ve kapasitesi ile güvenlik gereklilikleri de kapsamlı biçimde değerlendirilmiştir. Bu kriterler ışığında yapılan değerlendirmede Antalya, söz konusu ihtiyaçların tamamına güçlü biçimde yanıt veren bir şehir olarak öne çıkmaktadır. Antalya'nın daha önce G20 Zirvesi'ne ev sahipliği yapmış olması, her yıl Antalya Diploması Forumu gibi üst düzey uluslararası toplantıların düzenlenmesi ve büyük ölçekli organizasyonlara kurumsal ve lojistik açıdan aşina olması önemli bir avantaj sağlamaktadır. Yüksek yatak kapasiteli ve farklı kategorilerde geniş bir konaklama altyapısına sahip olması, COP ölçeğindeki yoğun bir organizasyonu karşılayabilecek düzeydedir. Bunun yanı sıra Antalya Havalimanı'nın çok sayıda ülkeye doğrudan ve dolaylı uçuş bağlantıları sunması, uluslararası katılımcılar için erişilebilirliği artırmakta; mevcut havalimanı ve şehir içi ulaşım kapasitesi, konferans süresince oluşacak yoğunluğu etkin biçimde yönetebilecek nitelik taşımaktadır. Bu kapsamda şehir seçimi, ilgili kamu kurumlarıyla yakın koordinasyon içerisinde, BM standartları ve önceki COP ev sahipliği deneyimleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, COP31 hazırlıkları kapsamında ev sahibi şehirde; Konferans süresince elektrikli ve düşük emisyonlu araçların kullanımı, enerji verimli ve geçici yapılar dâhil olmak üzere düşük karbonlu organizasyon altyapısı, atık yönetimi, su verimliliği ve döngüsel ekonomi ilkelerine dayalı uygulamalar, karbon ayak izinin ölçülmesi ve azaltılmasına yönelik planlama gibi başlıklarda çalışmalar yürütülmektedir. Lojistik hazırlıklar, BMİDÇS Sekreteryası ile eşgüdüm içinde, uluslararası standartlara uygun şekilde ilerlemektedir.

7-COP31 süreci, doğası gereği çok paydaşlı ve aşamalı bir hazırlık süreci olarak ele alınmaktadır. Bu kapsamda ilk aşamada, Birleşmiş Milletler standartları doğrultusunda konferansın kurumsal, teknik ve operasyonel organizasyon altyapısının oluşturulması önceliklendirilmiştir. Bu yaklaşım, COP ölçeğindeki büyük bir organizasyonun sağlıklı ve etkin biçimde yürütülebilmesi açısından

gerekli görülmüştür. Bununla birlikte Bakanlığımız, yerel yönetimler, akademik çevreler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve gençlik temsilcilerinin sürece daha etkin ve yapılandırılmış biçimde dâhil edilmesini büyük önem atfetmektedir. Bu doğrultuda, söz konusu paydaşlarla düzenli ve kurumsal bir etkileşim zemini oluşturmak üzere bir istişare kurulu tesis edilmesine yönelik hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca COP31'e ev sahipliği yapacak il başta olmak üzere, yerel düzeydeki tüm kamu kurumlarıyla yakın iş birliği ve koordinasyon içerisinde hareket edilmekte; hazırlık süreci çok aktörlü bir yönetim anlayışıyla yürütülmektedir. Önümüzdeki dönemde tematik istişare toplantıları, yan etkinlik platformları ile akademik ve sivil katkı kanalları gibi araçlar aracılığıyla katılım mekanizmalarının daha da güçlendirilmesi ve sürecin kapsayıcılığının artırılması hedeflenmektedir.

8-Türkiye, COP31 sürecinde iklim adaleti ilkesini, cinsiyet eşitliğini, kadınlar, gençler, çocuklar ve yaşlılar başta olmak üzere kırılgan grupların temsiliyetini ve yerel halkın bilgilendirilerek sürece dâhil edilmesini temel öncelikler arasında ele almaktadır. Bu çerçevede COP31, yalnızca müzakerelerin yürütüldüğü bir platform olmanın ötesinde, toplumsal farkındalığın artırıldığı, kapsayıcı ve katılımcı bir iklim buluşması olarak tasarlanmakta; yan etkinlikler ve sosyal programlar da bu yaklaşımı destekleyecek şekilde planlanmaktadır.

İklim adaleti, toplumsal cinsiyet eşitliği, kırılgan grupların temsili ve bölgedeki vatandaşların sürece dahil edilmesi hususları; adil geçiş başlığı altında İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı (İDASEP), Uzun Dönemli İklim Stratejisi ve Güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanı (NDC 3.0)'da detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

9-COP31 süreci, Türkiye açısından uluslararası iklim finansmanına erişimin güçlendirilmesi bakımından önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu çerçevede: çok taraflı kalkınma bankaları, iklim fonları (GCF, GEF vb.) ve ikili ve çok taraflı finansman ortaklarıyla temaslar sürdürülmekte; uyum, dirençli altyapı, adil dönüşüm ve teknoloji yatırımları öncelikli alanlar olarak gündeme getirilmektedir.

10-Türkiye, ulusal koşulları ve kalkınma öncelikleri doğrultusunda emisyon azaltımı, iklim değişikliğine uyum, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme alanlarındaki politikalarını dinamik bir yaklaşımla güncellemektedir. Bu kapsamda Türkiye, ikinci Ulusal Katkı Beyanı'nı (NDC) 2025 yılında COP30 öncesinde kamuoyuna sunmuş; uzun dönemli düşük emisyonlu kalkınma stratejisini COP29 öncesinde uluslararası toplumla paylaşmış ve aynı yıl azaltım ve uyum eylem planı ve stratejilerini hazırlamıştır. Hâlihazırda söz konusu politika ve stratejiler uygulama aşamasında olup, bu çerçevenin kalıcı ve bütüncül bir yapıya kavuşturulması amacıyla İklim Kanunu ile gerekli yasal zeminin de oluşturulmuştur.

Bu kapsamda 2024 yılında yayımladığımız İklim Değişikliği Azaltım ve Uyum Stratejisi ve Eylem Planları'nın güncellenen NDC doğrultusunda 2026 yılı içerisinde güncellenmesi planlanmaktadır.

11-Bakanlığımız, COP31'i yalnızca uluslararası bir vitrin etkinliği olarak değil; ulusal iklim politikalarının şeffaflaştırılması, kurumlar arası eşgüdümün güçlendirilmesi, yerel ve ulusal düzeyde iklim eyleminin hızlandırılması ve uygulama ile finansman odaklı somut sonuçların öne çıkarılması açısından stratejik bir kaldıraç olarak değerlendirmektedir. Bu yaklaşım doğrultusunda COP31 süreci, Türkiye'nin iklim politikalarının uluslararası görünürlüğünü artırmanın ötesinde, ulusal düzeyde politika ve uygulamaların derinleşmesine, hızlanmasına ve daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesine katkı sağlayacak bir fırsat olarak ele alınmaktadır.